

Talousvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksestä laeiksi raittiustyölain ja alkoholilain sekä arpajaislain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 5 päivänä marraskuuta 1987 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 127 laeiksi raittiustyölain ja alkoholilain sekä arpajaislain 3 §:n muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Raija Koskinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, lakimies Antero Jaakkola Suomen Kaupunkiliitosta, toimistopäällikkö Väinö Ryyppö Suomen Kunnallisliitosta, jaostopäällikkö Helge Hansson Finlands svenska kommunförbundista, osastopäällikkö Ismo Helenius Pohjois-Karjalan lääninhallituksesta, toimitusjohtaja Mauno Forsman Raha-automaattiyhdistyksestä, puheenjohtaja Veikko Lahti Kunnalliset Alkoholitarkastajat ry:stä, pääsihteeri Jouko Vasama Sosiaali- ja Terveysalan Yhteistyöyhdistys YTY:stä, toiminnanjohtaja Pirkko Nikander Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitosta, puheenjohtaja Matti Vanhanen ja pääsihteeri Matti Temisevä Raittiusjärjestöjen Keskusliitosta, talousjohtaja Aarre Järvinen A-klinikkasäätiöstä, pääsihteeri Ilpo Siimes Sosialidemokraattisesta Raittiusliitosta ja pääsihteeri Sakari Lehtinen Kansandemokraattisesta Raittiusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmä ulotettavaksi kuntien raittiustyöhön ja kunnalliseen alkoholitarkastukseen. Laki on tarkoitettu tältä osin tulemaan voimaan vuoden 1989 alusta. Raittiusjärjestöjen ja päihdehuollon järjestöjen avustusjärjestelmä ehdotetaan muutettavaksi siten, että niiden toiminta rahoitettaisiin Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettävillä avustuksilla. Tältä osin lait on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1988 alusta. Lakiehdotukset liittyvät vuoden 1988 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena siinä suhteessa, että se tehostaa raittiustyön yhteyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon muuhun toimintaan, antaa mahdollisuuksia järjestää palvelut tarkoituksenmukaisesti ja vähentää hallinnollisia toimintoja sekä yhtenäistää valtionosuusjärjestelmiä. Toisaalta uudistuksen jälkeen on pidettävä huolta raittiustyön perinteisistä ja toimivista yhteyksistä muun muassa nuoriso-, vapaa-aika- ja liikuntatoimeen sekä koulu- ja kulttuurihallintoon sekä riittävien määrärahojen turvaamisesta kunnissa tapahtuvaan alkoholin ja päihteiden käytön ehkäisemiseen sekä terveiden elämäntapojen edistämiseen.

Ehdotettu muutos raittiusjärjestöjen ja muiden raittiustyötä tekevien yksityisten yhteisöjen valtionapujen siirtämisestä rahoitettavaksi Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta lisää painetta Raha-automaattiyhdistyksen varoihin. Tästä syystä on jatkuvasti seurattava niin Raha-automaattiyhdistyksen kautta perinteisesti rahoitettujen sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kuin raittiusjärjestöjen saamien avustusten riittävyttä ja ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin riittävien avustusten takaamiseksi jatkuvasti näille järjestöille.

Alkoholin kulutus on kasvanut ja käyttötapoihin vaikuttaminen edellyttää uusia työmuotoja. Raittiustyöhön osallistuvien viranomaisten ja järjestöjen tuleekin yhteistyössä selvittää mahdollisuuksia uusien, entistä monipuolisempien ja tehokkaampien raittiustyön toimintamuotojen kehittämiseksi.

Talousvaliokunta korostaa uudistuksen johdosta kunnille syntyvän kustannusten nousun korvaamista, jotta kuntien järjestämä tai tukema raittiustyö taikka kuntien yksityisiltä järjestöiltä ostamien palvelusten käyttö ei vähenisi.

Edellä esitettyyn viitaten ja hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1987

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Laurila ja jäsenet Andersson, Antvuori, Dromberg, Huuh-
tanen, Ikonen, Kauppinen, Lapiolahti, Puisto

(osittain), Puska, Soininvaara, Vastamäki ja Wasz-Höckert sekä varajäsenet Gustafsson ja Joenpalo.

Vastalause

Valiokunta on mietinnössään yhtynyt hallituksen esitykseen, mikä toteutuessaan merkitsee sitä, että raha-automaattivaroja tullaan käyttämään myös raittiusyöhön ja päihdehuollon edistämiseen. Tähän saakka raittiusjärjestöille ja päihdejärjestöille on myönnetty varoja suoraan valtion tulo- ja menoarviossa.

Raha-automaattiyhdistyksen toiminnan tarkoituksena on perinteisesti ollut ja on yhä edelleenkin toimia sosiaali- ja terveysjärjestöjen varainhankintaorganisaationa. Nyt on kuitenkin tarkoitus valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle 1988 siirtää valtion budjettirahoituksesta valtakunnallisten raittiusjärjestöjen avustuksia 12 050 000 markkaa ja päihdehuollon järjestöjen avustuksia 5 050 000 markkaa eli yhteensä 17 100 000 markkaa myönnettäviksi raha-automaattivaroista.

Menettelyä, jolla on tarkoitus kattaa valtion budjettimenoja vapaaehtoisten sosiaali- ja ter-

veysjärjestöjen rahoitukseen tarkoitetuilla raha-automaattivaroilla, ei voida pitää edes periaatteessa hyväksyttävänä. Käytännössä tosin Raha-automaattiyhdistyksen tuotto on kehittynyt myönteisesti, mutta raha-automaattivastukset tarvitaan välttämättä nykyisillä arpajaislain määrittelemillä toimialoilla. Järjestöillä on erittäin tarpeellisia uusien varojen käyttökohteita kansanterveyden, lastensuojelun, aistivammais- ja invalidihuollon, vanhustenhuollon sekä nuorison asu-
mispalvelujen alueilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin sellaisenaan sekä

että mietintöön sisältyvä kolmas lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1987

Pirkko Ikonen

Claes Andersson

Osmo Soininvaara

Jorma Huuhtanen

Pekka Puska